

DR. JAKOB J. KENDA, AVTOR TRANSVERZALE

Po poti srečanj, ki spreminjajo svet

»Menda so izračunali, da smo na milijone let, odkar smo se postavili na noge, vsak dan v povprečju prehodili med 10 in 15 kilometrov. Ljudje smo ustvarjeni za hojo,« je prepričan dr. Jakob J. Kenda. Zadnje generacije so se malo zasedele, toda zdaj imamo nov motiv, da se zmigamo. Nedavno je namreč izšel njegov novi roman Transverzala. V njem opiše pot po istoimenski slovenski poti, kakršna bi morala biti: prava transverzala, ki zahteva vsaj dva meseca hoda, in še dodatno združevalna zaradi svoje unikatne krožnosti. Potem ko je lani določil potek celotne njene trase, ki zaobjame slovenski planinski svet, jo je tudi prehodil, večji del v družbi svojih najstniških otrok, manjši skupaj s prijatelji.

Agata Rakovec Kurent

Jakob J. Kenda je doktor literarnih ved, avtor in soavtor več strokovnih in dveh poljudnih knjig. Poleg že omenjenega topografskega romana *Transverzala* je napisal z mnogimi nagradami ovenčano *Apalaško pot* – to ameriško »mater vseh poti« je prehodil kot prvi Slovenec –, mladim in manj mladim bralcem pa je najbolj znan kot človek, zaradi katerega lahko v *Harryju Potterju* uživamo v slovenščini.

Če ima v naših koncih kdo s hojo na dolge proge veliko praktičnih izkušenj, ste to vi. Ob pretežno sedečem življenju se zdi kar neverjetno, da je človeško telo ustvarjeno za premagovanje tako velikih razdalj.

Kar nekaj nas je v naših koncih takšnih, da imamo veliko praktičnih izkušenj s transverzalami, zmeraj več. In vsi bi vam povedali isto: ob vsem tem sedenju se večina ljudi nikdar ni zares naučila, kako se hodi, kar je seveda zelo slabo. Da smo narejeni za hojo, da se je torej naše telo skozi evolucijo prilagodilo nanjo, namreč pomeni, da je hoditi za nas tako pomembno na toliko načinov, velikih in majhnih. Če vzameva za primer samo enega manjših, urejenost prebave: po mesecu ali dveh na dolgi poti opaziš, da te prav nič več ne muči čir na želodcu, preprosto zarasel se je, in tudi prebava nasploh je postala neverjetno urejena. Pa čeprav na takšni poti ne ješ pretirano zdrave hrane, ravno nasprotno, sploh na Apalaški poti se v velikih količinah bašeš z vsemi mogočimi blazno kaloričnimi primerki cenene procesirane hrane, izdelane kajpak iz gensko spremenjenih živil; takšna je pač na voljo v nič kaj uglednih diskontnih prodajalnah tamkajšnjih revnih mest, dostikrat umazanih in takšnih, da moraš biti še kako pozoren na rok trajanja blaga, ki jo ponujajo.

Kakšni pa so stroški te 3500 kilometrov dolge poti?

Če odšteješ ceno opreme tako rekoč zanemarljivi. Povratni let je stal manj, kot bi me do marsikakšne evropske metropole, glede stroškov na sami poti pa si nekateri pohodniki celo zastavijo cilj, kako priti skozi s stotimi dolarji na mesec. Druga kot obilice hrane pravzaprav res ne potrebuješ – takšni pohodniki pač sebe in svojo opremo ob priložnosti umijejo v kakšnem gorskem potoku –, hrana pa je zaradi vseh teh napredkov pri genski modifikaciji in divje tekme na nereguliranem ameriškem trgu res noro poceni. Za tri dolarje dobiš recimo tudi deset kilogramov kruha ali pa nekaj kilogramov arašidovega masla

in takšne so cene tudi za vse druge »temeljne kamne« ameriške prehrane.

Ste na poti kaj shujšali?

Eden od zame presenetljivih vidikov Amerike je bil, kako metodični so; tudi zaradi tega tako hitro prirastejo k srcu vsakomur, ki je vzgojen v srednjeevropskem duhu. Tako imajo do podrobnosti izdelano statistiko Apalaške poti v vseh njenih najrazličnejših vidikih, vključno s takšnimi, ki se zdijo obskurni, a so še kako pomembni za pohodnika: na podlagi takšne statistike je na primer znano, da bo povprečni transverzalec – tisti, ki jo bo prehodil bolj ali manj naenkrat v času enega leta – shujšal za 13,5 kilograma. Jaz sem jih izgubil 15, ko sem na drugi tretjini svoje poti zbolel, na koncu sem bil na minus 12. Ravno prav, saj sem zaradi poznavanja te statistike vnaprej poskrbel za nekaj dodatne zaloge. Te ni bilo težko pridelati, seveda. Saj veste: zvečer si privoščiš, kar koli si poželiš, in to v kakršnih koli količinah že ... No, gotovo je bolj zdravo in pametno, kakor se je na to prip-

Jutro ob Kostanjevici na Krki FOTO OSEBNI ARHIV

Knjigo *Transverzala* Jakoba J. Kende lahko naročite na spletni strani www.transverzala.si, kjer najdete tudi koristne informacije.

ravila prva Slovenka, ki je tudi na podlagi mojih inštrukcij leto ali dve za mano prehodila Apalaško pot: sproti je bolj pazila na to, koliko in kaj je, celo pridobila je nekaj mišične mase.

Apalaška pot je bila za vas priprava za slovenske transverzale. Njen idejni oče je bil učitelj Ivan Šumljak. Se morda spomnite, kdaj ste prvič slišali zanjo?

Verjetno sem zanjo prvič slišal že kot otrok. Imel sem pač srečo, da sem odraščal v družini, v kateri se nikakor ni pozabilo hoditi in se tudi ni pozabilo, da je treba otroke ljubezni do hoje priučiti. Kot še marsikaj, kar je zelo dobro za ljudi – na primer učenje samo ali pa marljivo delo –, je tudi hoja nekaj, kar vzljubiš šele po precej vaje.

Kako konkretno ste svoja otroke naučili, da rada hodita?

Na vsako pot morajo biti otroci pripravljene, dati jim moraš prave namige, kaj vse razburljivega jih čaka, hkrati pa mora biti zanje presenetljiva. Paziti je treba tudi na pravo mero. Izbrati moraš poti, ki so jim pri svoji starosti ravno še kos. Pri starih tam od sedem do deset let recimo težko zgrešiš s prečenjem Pohorja ali pa z nekajdnevno turo po primorskih

visokih planotah. In seveda moraš imeti v žepu tisoč in eno finto. Recimo takšno, po kakršni je bilo treba poseči pri našem prvem skupnem prečenju Pohorja: če ti mulo pri sedmih najde tam dovolj energije, da se začne metati po tleh, češ da ne more naprej, se mu moraš iskreno zazreti v oči in reči: »Razumem. Če ne gre, ne gre. Midva z Lučko bova šla naprej do koč, kjer imajo tiste noro dobre pohorske omlete. Ti pa kar sedi na kakšen štor in počakaj na medveda. Boš videl, tako je velik, da take majčkene pospravi en dva tri. Skoraj ne boli.«

Sta otroka torej vedela, kaj ju čaka na slovenski transverzali?

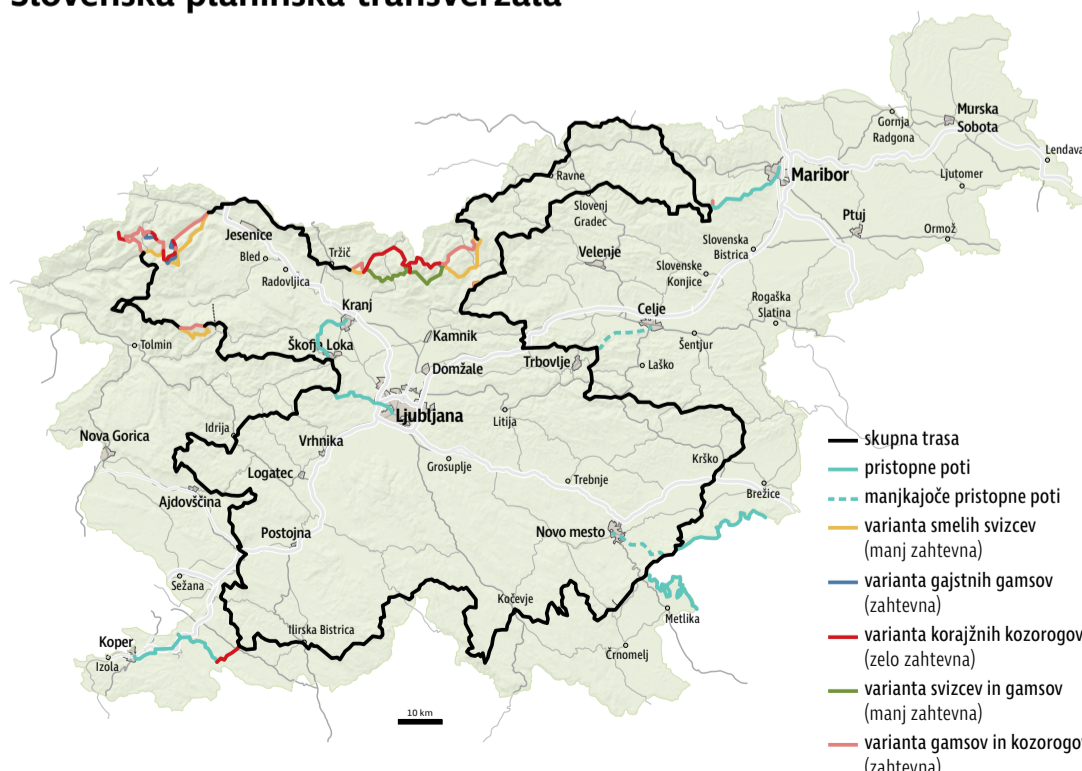
Seveda, saj pravim: bila sta pripravljena, in to na način, da sta se je veselila. V vseh pogledih, tudi v kondicijskem, ki je bistven: ne samo zato, ker mora biti otrok sposoben nositi na hrbtu do 12 kilogramov, in to dan za dnem. Če bo za tak napor res pripravljen, ga bo tudi pričakoval z nekaj skrbi, saj bo vedel, kolikšen je, pazil bo, da bo takšno težo razporedil in nosil pravilno, in potem bo v tem našel tudi toliko zadovoljstva in tihega ponosa, celo okrepljeno ljubezen do sebe in svojega telesa. In poleg tako osnovne reči, kot je peza nahrbtnika za samooskrbni pohod, sta morala biti pripravljena kajpak še na marsikaj: ravno manjkajoča polovica transverzale gre vendar po zelo dobrem približku divjine, kjer je med drugim treba biti pripravljen tudi na kakšno bližnje srečanje z veliko zverjo.

V romanu opisujete srečanje z medvedom. Kako sta ga otroka prenesla?

Zdaj je to eden najbolj njunih najlepših spominov na pot. In seveda je ta medved v spominu zdaj zrasel že v manjšega mamuta, Aljaž pa je pred nedavnim izjavil: »Vsaka njegova dlaka je bila ko nabrušena žiletka.« V naši družini je ta medved torej že postal mitološko bitje, nekakšen Zverjasec. (smeh)

Ampak: v tisti krasni slovenski divjini od Snežnika prek Loškega, Ribniškega, Kočevskega, vse do roba Bele krajine, je treba biti pripravljen na marsikaj. Medvedje in volkovi so še najmanj. Od živali je treba biti dosti bolj pozoren recimo na divje svinje, ki so se namnožile mnogo bolj od velikih zveri in so lahko mnogo bolj nevarne: veliko laže je zatavati med svinjo in njene mladičke, trop teh silnih živali pa se bo takrat odzval še bolj divje kot zveri. Potem je tu problem vode: teren je kraški in na njem se zna tudi zelo segreti. Mnoge poti na tistem koncu so zelo slabo vzdrževane, sploh po vseh ujmah v zadnjem desetletju, in slabo označene, na pomoč pa se ponekod pokliče še težje kot v Alpah, saj je pokritost z mo-

Slovenska planinska transverzala

DELO Vir: www.transverzala.si

bilnim signalom slaba. In tako naprej. Ta hribovita, krasna, gozdnata divjina zahteva od planinca vsaj toliko spoštovanja kot snežne razmere v Alpah.

Pa je takšna izkušnja res primerna za otroke?

Za najmlajše zagotovo ne, po mojem morajo biti vsaj zgodnjih najstniških let, sploh za tisto tradicijo pohoda po teh krajih, ki ji Američani pravijo divjinska; na pohodu v tem slogu, ki je za takšne kraje sicer preizkušeno najboljši, sploh z otroki, seveda dostikrat tudi prenočiš v globini teh gozdov. In tudi za mlajše najstnike, sem prepričan, bi bilo kaj dosti več od tistih 480 kilometrov, kolikor smo prehodili skupaj z mojima planinskima podlasicama, preprosto preveč. Kajti, kakor rečeno, otrok mora biti dovolj močan že za to, da bo pri takšnem tipu pohoda tako daleč, dan za dnem, teden za tednom nosil tistih 12 kilogramov. Pri čemer je tudi za doseg te 12 kilogramov – za to, da se ne razležejo na 20 ali več – treba kar nekaj znanja. Treba je znati kupiti pravo opremo, recimo. In tudi kar drago, treba je seči globoko v žep, pa prav nič skopariti pri otroški. Zaslužijo si prav tako drago, morda celo dražjo, otroci so pač in zmeraj potrebujejo tudi nekaj posebne naklonjenosti. In seveda nežnosti. Če mi ne bi imeli tako dobre »pohodniške mamic« – to je človek, ki vedno ve, kje si, ki ti na tako dolgi poti po potrebi vedno in takoj priskoči na pomoč, te pride morda pogledat in ti kaj prinese – kratka, če mi ne bi imeli tako izvrstne pohodniške mamic, ki je bila seveda čisto prava mamica

► Razgled s Krna prek bohinjskih planin proti očaku. Foto osebni arhiv

najinih najstnikov, moja Mateja, verjetno ne bi zmogli te poti. Potem ko so nas prvi teden na poti mrcvarile res skrajne vremenske razmere, smo jo preprosto morali poklicati, da nas za nekaj dni odpelje nazaj v naš domači brlog.

Vaša knjiga prihaja kot naročena v času, ko smo bolj ali manj ujeti v domovini ...

Prav nič nismo ujeti! (smeh) Ravno korono bi morali izkoristiti za to, da bi si vzeli čas za širjave svoje sicer male zaplate, za širjave svojih sicer maloštevilnih ljudi. To korono bi morali izkoristiti, da bi se naučili vsega nujnega, kar je treba znati za takšno pot – tako zakomplicirano nikakor ni! –, potem pa vzeli pot pod noge. Če bi se že to poletje, namesto da smo od drugod vnašali nove okužbe, ne bi zdaj imeli tega obupnega problema z drugim valom, ki nas bo drago stal. In seveda, še pomembnejše je, da bi si s tem končno vzeli čas za svojo deželo, za svoje ljudi, zase. Gotovo bi tako vendar spoznali, da je Slovenija še kaj več od tistih treh ali štirih najbolj znanih turističnih središč in treh ali štirih najbolj znanih izletniških točk. V bolj osebni stiku z drugimi ljudmi, ki živijo tako blizu, a tako drugačno življenje, bi se gotovo zblížali z njimi, vsaj začeli bi presegati te vedno večje razlike, ki nastajajo med nami. In videli bi kaj tistega, za kar se večina zaradi neprestanega pričkanja okoli teh reči raje pretvarja, da ne obstaja: tista brezna, tiste partizanske bolnišnice, kočevske vasi, jedrsko zaklonišče sredi gozdov in še in še je takšnega. Ko to dejansko vidiš, prebereš vsaj table, ki stojijo tam, te pač mine, da bi se šel tiste stare spore. Tiste, ki se običajno samo izrabljajo za to, da ne bi presegli veliko bolj perečih sodobnih problemov: tudi k reševanju teh bi lahko pomagala takšna pot. In ne nazadnje: vsa ta ljubezen, ki jo sproža takšna dolga pot, te ne zveže samo z ljudmi in deželo, katerih odsev je vsaka transverzala. Zveže te s samim sabo, to je vendar znano.

Sami hvalevredni učinki torej. Mislite, da bodo Slovenci pograbili idejo in se bodo že prihodnje poletje trumoma odpravili na pot?

Prav imate, v hribe pri nas radi hodimo, a predvsem na krajši izlet ali nekajdnevno turo z družino ali prijatelji. Vseeno pa je vsaj zanimanja za daljšo pot celo presejnetljivo veliko in prepričan sem, da se bo kar nekaj ljudi odpravilo po njej: najbolj pogumni bodo dovolj pomagali našli že na spletni strani www.transverzala.si in roman je tako kot tisti z Apalaške napisan tudi kot vodnik. Tisti manj pogumni pa bodo potrebovali še kaj: nekaj je bilo že pobud za vodene ture po daljših odsekih in zna biti, da bom ustregel tudi tem željam. Toda predvsem bi rad priskrbel ljudem pravi sodobni vodnik, kakršnega naše poti še niso bile deležne. V obliki mobilne aplikacije, kajpada.

DELOVE
PODJETNIŠKE
ZVEZDE 2020

Iščemo Delovo podjetniško zvezdo 2020

GLASUJTE TUDI VI!
Za svojega favorita lahko glasujete do 21. oktobra na promo.delo.si/zvezde2020

DELO | medijska hiša | **DELOV POSLOVNI CENTER**

Programski partner: Ina Kukovič Borovnik, Bela voda, d. o. o.

Delo d.o.o., Dunajska 5, SI 1509 Ljubljana, 1025807

V drugem tednu glasovanja nagraduje Telekom Slovenije, veliki pokrovitelj projekta

POWER BANK

Generálni pokrovitelj

GENERALI INVESTMENTS

Veliki pokrovitelji

FMR | **RIKO** | **Telekom Slovenije**

Pokrovitelji

Deloitte | **hse** | **Mercedes-Benz** | **SPAR**

Partnerji

LJUBLJANSKE MLEKARNE | **LEVO** | **Slovenian Business Club** | **SIA** | **HRASTNIK 1860**

Strokovni partner

AJP&S